

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Rapport 2014:17
REGERINGSUPPDRAG

Uppföljning av de prestations- baserade stimulansmedlen – delrapport 1

Uppföljning av det prestationsbaserade stimulansbidraget – delrapport 1

Boverket mars 2014

Titel: Uppföljning av de prestationsbaserade stimulansmedlen –
delrapport 1

Rapport: 2014:17

Utgivare: Boverket mars 2014

Upplaga: 1

Antal ex: 80

Tryck: Boverket internt

ISBN tryck: 978-91-7563-131-8

ISBN pdf: 978-91-7563-132-5

Sökord: Uppföljning, prestationsbaserade stimulansmedel,
förvärvsarbete, försörjningsstöd, behörighet till gymnasieskolan,
boendemiljö, trygghet, service, företagsetableringar, omflyttningar,
kommuner, Borås, Göteborg, Kristianstad, Landskrona, Malmö,
Stockholm, Södertälje, Trollhättan, Växjö, intervjuer, slutsatser,
reflektioner.

Dnr: 10137-1668/2013

Publikationen kan beställas från:

Boverket, Publikationsservice, Box 534, 371 23 Karlskrona

Telefon: 0455-35 30 50 eller 35 30 56

Fax: 0455-819 27

E-post: publikationsservice@boverket.se

Webbplats: www.boverket.se

Rapporten finns som pdf på Boverkets webbplats.

Rapporten kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Boverket 2014

Förord

Denna rapport är den första av tre rapporter som följer upp regeringens nuvarande satsningar på ett prestationsbaserat stimulansmedel. I detta första skede ligger fokus på hur de tillförda medlen har tagits emot i de berörda kommunerna. Rapporten bygger på intervjuer med majoriteten och oppositionen i kommunstyrelsen och berörda nämnder, kommunala tjänstemän som samordnar arbetet med de prestationsbaserade stimulansmedlen samt personer som arbetar för att öka graden av förvärvsarbete, minska det långvariga socialbidragsberoendet och att öka andelen betyg med behörighet till gymnasiets nationella program bland de boende i området.

Rapporten är skriven av Helene Bogren (projektledare) och Hanna Faming. Intervjuerna är gjorda av Helene Bogren, Hanna Faming, Micael Nilsson och Annette Rydqvist.

Karlskrona mars 2014

Janna Valik
Generaldirektör

Innehåll

Läsanvisningar	7
Utgångspunkter	9
Uppdraget.....	9
Syfte och frågeställningar.....	9
Avgränsningar	10
Metod	10
Sammanfattande reflexioner	13
Vi ökar medvetenheten	13
Politisk samsyn eller skiljelinjer?	14
Politikerfråga eller tjänstemannafråga?	14
Samarbetar man för att nå målen?	14
Påverkas arbetet i kommunerna?	16
Långsiktighet	17
Hög omflyttning	18
Borås	19
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	19
Göteborg.....	21
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	21
Kristianstad.....	25
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	25
Landskrona.....	27
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	27
Malmö.....	29
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	29
Stockholm.....	31
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	31
Södertälje	33
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	33
Trollhättan.....	35
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	35
Växjö.....	37
Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen	37
Bilaga 1: Intervjufrågor	39
Politiska företrädare	39
Samordnare.....	39
Bilaga 2: Intervjupersoner.....	41
Politiska företrädare	41
Företrädare för arbete och socialtjänst	42

Läsanvisningar

I rapportens första del presenteras regeringens uppdrag till Boverket om att följa upp de prestationsbaserade stimulansmedlen, rapportens syfte samt de avgränsningar som har gjorts. Den andra delen innehåller de sammanfattande reflexioner som Boverket har gjort utifrån det material som har samlats in. Efter det följer nio kapitel som i korthet beskriver hur de prestationsbaserade stimulansmedlen har tagits emot i respektive kommuner.

Utgångspunkter

Uppdraget

Regeringen beslutade i mars 2013 att betala ut 99 miljoner kronor i prestationsbaserat stimulansbidrag under 2013 respektive 2014. Medlen fördelas mellan de nio kommuner och femton stadsdelar¹ som ingår i det urbana utvecklingsarbetet utifrån en av regeringen beslutad modell². Boverket har regeringens uppdrag att följa upp hur de tillförda medlen används och påverkar kommunernas arbete samt att bedöma vilka effekter de nuvarande satsningarna har haft när det gäller att minska utanförskapet.³ Det sammantagna uppföljningsarbetet fokuserar på de tre indikatorer som ligger till grund för fördelningsmodellen, det vill säga andel av befolkningen som förvärvsarbetar, andel av befolkningen som mottar långvarigt försörjningsstöd samt andel av dem som går ut nionde klass med behörighet till gymnasieskolans nationella program. Det omfattar även andra variabler som boendemiljö, trygghet, service, företagsetableringar, omflyttningar och stadsdelens rykte.

Uppföljningsarbetet kommer att sammanställas i tre rapporter. Denna rapport är den första och den ska lämnas till arbetsmarknadsdepartementet senast den 1 april 2014. Rapport 2 och 3 ska lämnas senast den 1 april 2015 respektive den 15 oktober 2015.

Syfte och frågeställningar

Fokus i denna rapport ligger på hur de prestationsbaserade stimulansmedlen har tagits emot i de berörda kommunerna. Syftet är att få en bred bild av detta genom att intervjua både politiker, de som arbetar som samordnare kring stimulansmedlen och personer som arbetar mot de tre indikatorerna.

Rapportens frågeställningar är:

¹ Bilaga till regeringsbeslut A2012/147/IU

² Regeringsbeslut A2013/1192/IU samt A2013/4640/IU

³ Regeringsbeslut A2013/1192/IU

- Är satsningen prioriterad på den politiska agendan eller är det till största delen ett arbete som sköts på tjänstemannanivå?
- Vilken roll har de prestationsbaserade stimulansmedlen i förhållande till den löpande verksamheten i stadsdelarna? Hur påverkar de styrningen och arbetet i kommunerna? Påverkas exempelvis arbetet inom socialtjänsten, berörda skolor och Arbetsförmedlingen?
- Hur samarbetar man mellan politiken och förvaltningen samt mellan olika aktörer som arbetar för att öka förvärvsgraden, minska det långvariga försörjningsstödet och öka andelen behöriga betyg till gymnasiet för de boende i stadsdelarna?
- Hur ser man långsiktigt på de satsningar som man tänker sig göra med hjälp av de prestationsbaserade stimulansmedlen?

Avgränsningar

Fokus i denna första delrapport ligger på hur de prestationsbaserade stimulansmedlen tas emot i kommunerna vilket innebär att mindre vikt läggs på hur de tillförda medlen används. Hur man väljer att satsa medlen, tillsammans med vilka effekter man kan se av kommunernas satsningar, kommer att få stort utrymme i de två senare rapporterna.

Rapporten omfattar nio kommuner och femton stadsdelar. De är de samma som omfattas av regeringens urbana utvecklingsarbete och de har valts ut utifrån att de har lägst förvärvsfrekvens, högst uttag av långvarigt försörjningsstöd samt lägst behörighet till gymnasieskolans nationella program i Sverige. De som omfattas är:

- Borås (Hässleholmen)
- Göteborg (Gårdsten, Hjällbo, Norra Biskopsgården, Bergsjön)
- Kristianstad (Gamlegården)
- Landskrona (Centrum-Öster)
- Malmö (Herrgården, Södra Sofielund)
- Stockholm (Rinkeby, Tensta)
- Södertälje (Ronna, Hovsjö)
- Trollhättan (Kronogården)
- Växjö (Araby)

I samtliga stadsdelar pågår ett omfattande utvecklingsarbete och de har även i olika omfattning varit föremål för tidigare satsningar för att minska utanförskapet. Denna rapport begränsas till en uppföljning av de prestationsbaserade stimulansmedlen och inkluderar inte tidigare satsningar. För en sådan genomgång hänvisas till Boverkets rapport *Urbant utvecklingsarbete – delrapportering av regeringsuppdrag*.⁴

Metod

Insamling av material har skett genom telefonintervjuer med politiker. den person som samordnar arbetet med de prestationsbaserade

⁴ Boverket (2013): *Urbant utvecklingsarbete – delrapportering av regeringsuppdrag*. Rapport 2013:6

stimulansmedlen i kommunen, rektorer, företrädare för arbetsförmedlingen och socialtjänsten eller personer inom förvaltningen som arbetar mot de tre indikatorerna.

Vem vi har intervjuat i respektive kommun beror på hur de har organiserat arbetet med de prestationsbaserade stimulansmedlen. Det gäller både politiker och tjänstemän. Intervjuer med politiker har gjorts med majoritet och opposition i kommunledning och nämnder. De samordnare som har intervjuats är de som sedan tidigare är kontaktpersoner i förvaltningen när det gäller de prestationsbaserade stimulansmedlen. För att komma i kontakt med intervjupersoner som arbetar mot de tre indikatorerna har vi tagit hjälp av samordnarna i kommunerna och intervjuat de personer som de har rekommenderat. Det innebär att det skiljer sig gällande var i organisationen intervjupersonerna arbetar.

Intervjuerna genomfördes under vecka 2 till 6. Eftersom de gjordes tidigt på året innan alla beslut kring stimulansmedlen hade fattats har vi under vecka 8 till 9 skickat ut de texter som vi har skrivit samman om respektive kommun till kommunerna så att de har kunnat uppdatera innehållet i tid. Det gav även en möjlighet att kontrollera så att vi hade uppfattat informationen korrekt samt att komplettera med uppgifter som vi saknade.

Sammanfattande reflexioner

Vi ökar medvetenheten

Boverket har under januari och februari 2014 gjort telefonintervjuer med de personer som har en samordnande roll när det gäller arbetet med de prestationsbaserade stimulansmedlen i kommunerna. Vi har även intervjuat politiker samt företrädare för de tre indikatorer som ligger till grund för fördelningen av stimulansmedlen. De senare är rektorer, personer som arbetar inom socialtjänsten och Arbetsförmedlingen, eller personer som arbetar med motsvarande frågor inom förvaltningen.

Under intervjuerna har vi märkt att det finns skillnader i hur spridd kännedomen om de prestationsbaserade stimulansmedlen är bland dem som arbetar med frågor som rör sysselsättning, långvarigt försörjningsstöd och att öka andelen behöriga till gymnasieskolan. Samtidigt har vi märkt att våra intervjuer har hjälpt till att öka kännedomen. En del kommuner har sedan tidigare organisationer för det urbana utvecklingsarbetet och där fanns redan en bred kännedom om stimulansmedlen. I de kommuner som inte har kommit så långt i sina diskussioner kring hur stimulansmedlen ska användas var däremot kännedomen låg inom skola, socialtjänst och Arbetsförmedling. Inför våra intervjuer har de intervjupersoner som inte har varit insatta sökt information om stimulansbidragen, både allmänt och internt i organisationen och när vi har ringt har de känt till de tre indikatorer som den politiska satsningen syftar till att förbättra.

Våra intervjuer har även i flera fall väckt intresse för hur stimulansmedlen ska användas i den egna kommunen. Flera intervjuade har efter intervjun gjort egna förfrågningar i den egna organisationen för att följa upp hur man har tänkt arbeta med de tillförda medlen eftersom de inte har känt sig delaktiga på det sätt som de vill vara eller tycker att de borde vara. En del intervjupersoner har bett att få återkomma med mer information.

Även intervjuerna med politiska företrädare har i flera fall inneburit att medvetenheten om stimulansmedlen har ökat. Politikerna har även påtalat vikten av att de tjänstemän som arbetar med stimulansmedlen

följer upp och återrapporterar till politiken om hur pengarna används och vilka effekter de har gett.

Politisk samsyn eller skiljelinjer?

Generellt råder det samsyn mellan majoritet och opposition i kommunerna om hur stimulansmedlen ska satsas. Det finns oftast en gemensam problembild och det råder politisk enighet gällande de övergripande frågorna. Ofta pågår redan ett arbete med syfte att minska utanförskapet i de aktuella stadsdelarna som det finns en politisk enighet kring. De nytillförda medlen finns det däremot i en del fall olika uppfattningar om.

I en del kommuner talar politikerna om samsyn i betydelsen hur de ska använda stimulansmedlen. I andra kommuner syftar man på de program som man sedan tidigare har för utvecklingsarbetet i de utsatta stadsdelarna när man talar om samsyn. I de kommunerna kommer stimulansmedlen att gå in och förstärka de befintliga programmen utan att påverka riktningen för det arbete som man bedriver.

Politikerfråga eller tjänstemannafråga?

I en del kommuner har urban utveckling och de prestationsbaserade stimulansmedlen uppmärksammats från den politiska sidan redan från start. I andra kommuner märks ett ökat intresse hos de lokala politikerna till följd av den första utbetalningen av stimulansmedel och den mediala uppmärksamheten i samband med detta.

Det varierar i vilken omfattning stimulansmedlen är en fråga för både politiken och tjänstemän i kommunen. Tendensen är att arbetet i större utsträckning ligger på förvaltningarna i de kommuner som sedan tidigare har tydliga utvecklingsprogram för att minska utanförskapet i ett antal utsatta stadsdelar. Utvecklingsprogram som i en del fall spänner över fler stadsdelar eller fler frågor än det urbana utvecklingsarbetet och som löper även under 2014. Vi ser även att politikerna är mindre involverade i arbetet på central nivå i de tre storstäderna Göteborg, Malmö och Stockholm. I Södertälje är frågan om stimulansmedlen för närvarande uteslutande en politisk fråga eftersom de väntar på ett beslut om de egna budgetreglerna tillåter att de använder de medel som utbetalades under 2013 i verksamheten för 2014. Det urbana utvecklingsarbetet har enligt uppgift legat nere sedan 2012 och man har i dagsläget ingen samordnare för det urbana utvecklingsarbetet.

Samarbetar man för att nå målen?

Det finns påtagliga skillnader i hur man väljer att hantera de prestationsbaserade stimulansmedlen i kommunerna. Borås, Växjö, Kristianstad och Landskrona har byggt upp organisationer för det urbana utvecklingsarbetet med fokus på att förbättra statistiken gällande de tre indikatorerna. I Växjö finns det sedan 2008 en organisation för det urbana utvecklingsarbetet och i Borås byggde man upp en sådan under 2013 i

samband med beskedet om att man skulle få stimulansmedel. Kristianstad och Landskrona har tagit beslut om att tidigare organisationer ska inriktas ännu tydligare mot arbetet med stimulansmedlen i början av 2014 efter den första utbetalningen av gjordes. Göteborg, Malmö, Stockholm och Trollhättan har sedan tidigare tydliga program för de stadsdelar som ingår i det urbana utvecklingsarbetet, och i flera fall även fler stadsdelar med stort utanförskap. De använder sig av de befintliga organisationerna för de pågående programmen för att hantera stimulansmedlen.

Hur samarbetet mellan företrädare för de tre indikatorerna ser ut beror till viss del på om det finns en organisation som är specifik för det urbana utvecklingsarbetet eller ej. De som har en organisation som har byggts upp med de tre indikatorerna i fokus har med nyckelpersoner som arbetar med att förbättra statistiken för dessa. I Borås och Växjö ingår både politiker, tjänstemän och företrädare för Arbetsförmedlingen, medan det i Landskrona och Kristianstad är rena tjänstemannagrupper utan medverkan av Arbetsförmedlingen.

De kommuner som använder sig av befintliga organisationer har ofta omfattande samarbeten mellan berörda verksamheter men det rör sig ofta om samarbeten mellan socialtjänsten och skolan eller socialtjänsten och arbetsförmedlingen. Ofta rör det sig även om samarbeten kring enskilda individer. De har däremot inte några former för återkommande möten där företrädare för samtliga tre indikatorer möts.

I flera kommuner ligger arbetet med de prestationsbaserade stimulansmedlen på den förvaltning som arbetar med arbetsmarknadsfrågor. Oftast ligger de då på en enhet för utvecklingsfrågor eller arbetsmarknadsfrågor medan den enhet som arbetar med försörjningsstöd inte har varit involverad i samma utsträckning. Våra intervjuer med företrädare för hanteringen av försörjningsstöd visar att de i de flesta kommunerna känner sig lite utanför diskussionerna kring vad stimulansmedlen ska användas till. De talar i flera fall om att deras arbetssituation gör att de måste lägga fokus på den dagliga verksamheten med hanteringen av försörjningsstöd. Det administrativa arbetet gör att de inte har tillräckliga resurser att lägga på personliga möten och coachning för att få individer eller familjer att komma ur ett långvarigt försörjningsstöd. De talar även om ett behov av metodutveckling av verksamheten. De framför önskemål om att stimulansmedlen skulle kunna möjliggöra detta men sådana satsningar tycks inte vara prioriterade i de diskussioner som förs kring användandet av stimulansmedlen ute i kommunerna.

De tjänstemän som arbetar med arbetsmarknadsfrågor som vi har intervjuat känner sig ofta involverade i diskussionerna kring stimulansmedlet. De intervjuer som gjordes med företrädare för Arbetsförmedlingen visar att de inte har varit med i de diskussioner som förs, men de menar att medlen är riktade mot kommunerna och att det är de som väljer hur de vill lägga upp arbetet. De avvaktar beslut, men både vill och tror att de kommer att involveras i arbetet.

Företrädare för skolan uppger i de flesta kommunerna att de inte känner sig involverade i diskussionerna om vad stimulansmedlen ska användas till. Någon framför även att då skolan involveras i sådana diskussioner kan det förekomma att fokus inte ligger på skolarbetet och

läroplanens mål utan att skolan mer ses som en väg till att nå föräldrarna. Att skolorna får en nedprioriterad roll kan bero på att de får extra stöd genom Skolverkets satsning Handledning för lärande, vilket omfattar tio skolor i Urban15 områdena och att man på så sätt tycker att man redan satsar på skolorna. Boverket har dock för lite underlag för att kunna dra en sådan slutsats. När det gäller skolan är det även viktigt att beakta att det inte finns högstadieskolor i alla de 15 stadsdelarna. I en del stadsdelar har högstadiet lagts ner och eleverna spridits på andra skolor i kommunen. Genom det fria skolvalet var det även före nedläggningen ett antal elever som valde andra skolor.

Sammantaget kan vi konstatera att samarbetet mellan de som arbetar mot de tre indikatorerna kan förbättras i de flesta kommunerna. Det tycks även vara så att en tydlig organisation kring det urbana utvecklingsarbetet och de prestationsbaserade stimulansmedlen ger bättre förutsättningar för ett tydligt samarbete med fokus på de mål som finns för stimulansmedlen.

Samarbetet är dock någonting som kan komma att utvecklas. Flera intervjupersoner framhåller att identifieringen av de tre indikatorerna, vilka ofta ligger under olika nämnder och förvaltningar, underlättar samarbetet mellan förvaltningarna. De ser stimulansmedlen som särskilda medel för samarbete och framhåller att dessa medel gör det lättare att genomföra gemensamma aktiviteter. Tidigare har de fått gå till sina respektive nämnder för att äska medel men nu finns det medel för gemensamma satsningar.

Påverkas arbetet i kommunerna?

Samtliga kommuner, förutom Södertälje, uppger att de har tagit beslut om att de summor som respektive stadsdel har genererat utifrån den fördelningsmodell som ligger till grund för utbetalningen av stimulansmedlen kommer att tillfalla respektive stadsdelar.

I Södertälje kommer man troligen att ta beslut om att pengarna kan användas under 2014 men det är inte klart hur de kommer att fördelas. Utifrån våra intervjuer kan vi se att den påverkan som medlen förväntas ha på arbetet i kommunerna är tydligast i de kommuner som har en organisation för det urbana utvecklingsarbetet, och där det därmed finns en tydlig arena för diskussioner kring stimulansmedlet. Borås, Växjö och Landskrona har valt att satsa på nytänkande och att utveckla arbetet i nya riktningar. Även i Kristianstad har man en stor öppenhet för nytänkande även om man satsar både på att skala upp befintliga verksamheter och på att testa nya projekt. Även om kommunerna satsar på nya projekt är det tydligt att de har ett långsiktigt tänkande i sina satsningar och att lyckade satsningar ska inorporeras i den ordinarie verksamheten om stimulansmedelspolitiken upphör.

I Göteborg, Malmö, Stockholm och Trollhättan har man sedan tidigare tydliga program för utvecklingsarbetet i de stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet. Programmen omfattar ofta även andra stadsdelar med stort utanförskap som inte är med i det urbana utvecklingsarbetet. Stimulansmedlen går in i de befintliga programmen och man satsar på att skala upp delar av de pågående verksamheterna. Stimulansmedlen ger inget direkt avtryck i arbetet men de gör att man

kan göra lite mer och i en del fall kan göra sådant som det annars inte skulle finnas ekonomiskt utrymme för. Om satsningen på stimulansmedel inte fortsätter kommer man att skala ner verksamheterna igen och fortsätta att följa de program som finns.

Södertälje har inte kommit så långt i sina diskussioner eftersom man ännu inte har tagit de beslut som behövs för att kunna använda medlen till utvecklingsarbete i stadsdelarna.

I intervjuerna framkommer även att flera kommuner ser det som positivt att stimulansmedlen så tydligt sätter enskilda stadsdelar i fokus. Även om de framhåller vikten av ett hela-staden-perspektiv och att det finns fler stadsdelar som skulle behöva liknande insatser så är det positivt att de genom stimulansmedlen kan lägga ett ökat fokus på just dessa stadsdelar. De säger att det annars kan vara svårt att få igenom riktade insatser mot en viss stadsdel.

Långsiktighet

Alla kommunerna ser långsiktigt på sitt arbete i stadsdelarna oavsett hur de väljer att satsa medlen. De framhåller vikten av långsiktiga satsningar och att både pågående verksamheter och lyckade nysatsningar ska få leva kvar oavsett satsningen på stimulansmedel.

Diskussionerna om långsiktighet uppehåller sig i hög grad kring att regeringens beslut om prestationsbaserade stimulansmedel bara sträcker sig över två år. Det finns en utbredd kritik bland både politiker och tjänstemän gällande det man ser som en kortsiktig satsning. Det förs även fram kritik mot att det är svårt att planera sina insatser när det prestationsbaserade inslaget i bidraget gör att man inte i förväg vet hur stort bidraget kommer att bli. Detta är kritik som är vanligt förekommande men vi har inte gjort någon systematisk uppföljning av detta i denna uppföljning eftersom en sådan är planerad till uppföljningstillfälle två när kommunerna har kommit längre i sitt arbete med stimulansmedlen. Från politisk sida finns det även en kritik mot att medlen betalas ut i december, eftersom lokala budgetregler i en del kommuner gör det svårt för att vare sig avsätta medel i förväg eller att använda de medel som betalas ut i december under nästföljande år.

I intervjuerna framkommer även två konkreta problem som kan komma att uppstå genom utformningen av stimulansmedelpolitiken. Den ena gäller Arbetsförmedlingens nystartsjobb. Kommunen kan skapa nystartsjobb till boende i stadsdelen i samarbete med Arbetsförmedlingen vilket innebär att en person får en anställning under ett år. Osäkerheten kring hur mycket medel man kommer att få vid nästföljande utbetalning gör dock att det kan bli svårt att starta en sådan anställning i till exempel augusti 2014 då man inte vet om det finns medel för detta fram till augusti 2015.

En annan problematik som lyfts fram är att stimulansmedlen ses som knutna till stadsdelen. Det innebär att en individ som är med i en specifik satsning som sträcker sig över en viss tidperiod eventuellt inte kan fortsätta att vara med satsningen om hon eller han flyttar till en annan stadsdel.

Hög omflyttning

En aspekt som lyfts fram av både politiker och tjänstemän är den höga omflyttningen i stadsdelarna. Att invånare ofta flyttar till andra stadsdelar eller kommuner när de får en förbättrad ekonomi är någonting som genomsyrar våra intervjuer. Detta kommer att få stort utrymme i kommande uppföljningar där vi kommer att titta på hur stimulansmedlen används, hur de påverkar kommunernas arbete och vilka effekter det får. Det behöver dock lyftas även här eftersom det har en så stor dignitet.

Ökat utbyte mellan kommunerna

Det urbana utvecklingsarbetet utgör sedan tidigare en arena för utbyte av erfarenheter mellan kommunerna. Detta är någonting som uppskattas av kommunerna och det är tydligt att den första utbetalningen av stimulansmedel har ökat intresset för detta. Flera kommuner har tagit initiativ till träffar för att lära sig mer om hur andra kommuner arbetar för att minska utanförskapet i sina utsatta stadsdelar. Boverket kommer att följa upp utvecklingen av detta i nästa delrapport.

Borås

Borås stad har en stadsdel med i det urbana utvecklingsarbetet – Hässleholmen. Hässleholmen tilldelades 5 320 000 kronor i prestationsbaserade stimulansmedel i december 2013.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Organisation för det urbana utvecklingsarbetet

I Borås stad började man arbeta mot indikatorerna redan i mars 2013 när den första informationen om de prestationsbaserade stimulansmedlen kom. Kommunen startade en styrgrupp bestående av sex politiker från arbetslivsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnden Öster, förvaltningschefer från respektive förvaltningar, två sektionschefer från Arbetsförmedlingen samt en representant från det kommunala bostadsbolaget AB Bostäder. Styrgruppen har sammanträtt cirka en gång i månaden och det innebär att politiken på ett tydligt sätt är en del av arbetet med stimulansmedel i Hässleholmen.

Under styrgruppen finns det en projektgrupp som arbetar operativt, vilken består av projektledaren för de prestationsbaserade stimulansmedlen, områdescheferna på de tre ovan nämnda förvaltningarna, rektor för Bodaskolan, områdeschefen för Kultur/lokalt inflytande, Utbildningschefen för vuxenutbildningen, stabschefen på arbetslivsförvaltningen samt en verksamhetsutvecklare på arbetslivsförvaltningen. Den organisation man har byggt upp innebär att de aktörer som arbetar mot indikatorerna också arbetar integrerat kring detta.

Politikens inställning till stimulansmedlen

Indikatorerna som berörs av stimulansmedlen är frågor som det finns ett gemensamt politiskt intresse för och arbetet hade genomförts med eller utan stimulansmedlen. Den bakomliggande prestationen och tydligheten i vad pengarnas ska användas till ses som positivt samtidigt som det

efterfrågas mer insatser för att lösa den problematik som finns samt ett mer långsiktigt perspektiv för att uppnå en långsiktig effekt.

Borås har skjutit till extra medel 2013

Borås stad valde att redan i mars 2013 lägga en budget på 6 miljoner för de stimulansmedel som skulle betalas ut i december 2013. Hela summan har inte använts och de medel som är kvar kommer att föras över till 2014 års budget. De tog samtidigt fram en strategi för hur de skulle arbeta för att förbättra statistiken gällande de tre indikatorerna. De har valt att satsa på att byta långvarigt försörjningsstöd mot tidsbegränsat arbete med inslag av utbildning, och de har även gjort tydliga satsningar i skolan. I samverkan med arbetsförmedlingen har kommunen anställt personer inom äldreomsorgen och som lokalvårdare. I samarbete med det kommunala bostadsföretaget har man anordnat en fastighetsskötareutbildning som varvar teori och praktik samt anställt stadsdelsvärdar för att öka tryggheten i området. Stadsdelsvärdarna, som har goda språkkunskaper, rör sig i området, kommunicerar och skapar kontakter med de boende. I skolan har satsningarna omfattat extra språkstöd, frukost till eleverna en dag i veckan samt I-pads till alla 7-klasser, 8-klasser och all pedagogisk personal. Arbetet under 2014 kommer att fortsätta med samma inriktning som under 2013.

Stimulansmedlen påverkar kommunens arbete

Satsningen på stimulansmedel påverkar arbetet i kommunen genom att de kan prioritera Hässleholmen och göra ett mer omfattande arbete där. Om pengarna hade kommit in till staden så hade det inte märkts någon skillnad, men när de går till ett begränsat område upplever de att pengarna får en betydande effekt. Stimulansmedlen är även upphovet till inrättandet av styrgruppen och projektgruppen och organisationen innebär att de talar om problemen på ett annat sätt nu när de har detta fokus.

Borås sprider erfarenheterna

Det arbete som Borås stad har påbörjat kommer, när det gäller sysselsättningssidan, att fortsätta oavsett om det blir en förlängning av stimulansmedlen eller ej. De har redan dragit igång liknande verksamhet i en liknande stadsdel i Borås med skillnaden att skolan inte är med i den satsningen.

Göteborg

Göteborg stad är den kommun som har flest stadsdelar som är med i det urbana utvecklingsarbetet. Det rör sig om Bergsjön, Gårdsten, Hjällbo och Norra Biskopsgården. Tre stadsdelsnämnder är berörda av satsningen på stimulansmedel, Östa Göteborgs stadsdelsnämnd (Bergsjön), Västra Hisingens stadsdelsnämnd (Norra Biskopsgården) och Angereds stadsdelsnämnd (Gårdsten och Hjällbo).

Totalt tilldelades Göteborg 26 209 000 kronor och de är därmed den kommun som fick störst del av de prestationsbaserade stimulansmedlen vid den första utbetalningen. Fördelningen mellan områdena var 7 840 000 kronor till Bergsjön, 4 887 000 kronor till Gårdsten, 4 416 000 kronor till Hjällbo och 9 066 000 kronor till Norra Biskopsgården.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Arbetar decentraliserat

I Göteborg stad har intresset för de prestationsbaserade stimulansmedlen varit begränsat på central nivå. Det gäller både från politiskt håll och från tjänstemannasidan. Det beror bland annat på att satsningen framstår som kortsiktig och att de beslutade utbetalningarna baseras på äldre statistik som inte har gått att påverka. Mot denna bakgrund har man valt att inte ta fram någon långsiktig strategi om hur medlen ska användas från centralt håll och beslut om hur medlen ska användas kommer att tas på stadsdelsnivå. Medlen betalas ut till respektive stadsdelsnämnd och stadsdelsförvaltningarna har under 2013 tagit fram skriftliga riktlinjer för hur de vill använda pengarna. På stadsdelsnivå finns det även ett intresse från politiskt håll gällande hur man ska använda stimulansmedlen.

Skillnader mellan stadsdelsnämnderna

Stimulansmedlen mottas positivt i stadsdelsnämnderna men man efterfrågar bland annat mer insatser och bättre förutsättningar till planering. Stadsdelsnämnderna har fått ansvar att fördela pengarna och arbetet har kommit olika långt i respektive stadsdel.

I Västra Hisingens stadsdelsnämnd har det pågått en politisk diskussion om stimulansmedlen sedan 2013 och det praktiska arbetet inom ramen för stimulansmedel har påbörjats. Det finns en politisk styrning gällande hur stimulansmedlen ska användas och de har beslutat att göra satsningar på skolan och individ och familjeomsorgen. Stimulansmedlen ska gå till nya konkreta åtgärder som riktar sig mot indikatorerna och det ska finnas ett tydligt politiskt uppdrag om att stimulansmedlen inte ska gå till ordinarie verksamhet.

Östra Göteborgs stadsdelsnämnd har inte fattat något beslut om hur stimulansmedlen ska fördelas. Det råder samsyn om problembilden och de pågående insatserna i stadsdelen gällande skola och arbete. Det pågår en diskussion om hur stimulansmedlen kan användas under 2014, men det har inte förekommit några politiska diskussioner om fördelningen av medlen. Det finns ett fokus på redan pågående verksamheter och att erfarenheter från dessa ska utnyttjas vid satsningen av stimulansmedlen.

Angereds stadsdelsnämnd lyfter fram att det arbete som redan pågår i stadsdelen ligger i linje med de indikatorer som utgör grunden för stimulansmedlet. Frågorna är politiskt förankrade sedan innan vilket förstärker handlingskraften. För att förstärka det pågående arbetet och öka fokus på Gårdsten och Hjällbo tillsatte man på politiskt uppdrag en tjänstemannagrupp under 2013. Arbetet har hittills varit inriktat på planering och eftersom man eftersträvar hållbarhet och långsiktighet i arbetet tänker man sig framförallt att skala upp pågående verksamheter. Återkoppling sker kontinuerligt till politiken.

I Norra Biskopsgården har man skjutit till extra medel 2013

Norra Biskopsgården har valt att skjuta till extra medel och arbeta mot de tre indikatorerna redan innan de första stimulansmedlen betalades ut. Arbetet kom igång i maj 2013 och satsningen inkluderar både nya insatser och en förstärkning av den ordinarie verksamheten. Man har anställt boende i stadsdelen för att arbeta som stadsdelsvärdar, som ungdomsuppsökare och med att sprida samhällsinformation. Man har även anställt ytterligare en socialsekreterare samt en jobbcoach.

I Norra Biskopsgården ser de stimulansmedlen som en möjlighet att prova någonting nytt för att se vad som är verksamt och undersöka hur man kan arbeta på ett mer effektivt sätt. De ser även möjligheten att arbeta mer tillsammans med boende i området och att förstärka kulturkompetensen. De har ett samarbete mellan kommunen, vuxenutbildningen, Göteborgs folkhögskola, Arbetsförmedlingen och olika föreningar.

Stimulansmedlens påverkan varierar

Den sammantagna bilden är att stimulansmedlen inte kommer att påverka arbetet i stadsdelarna i någon större utsträckning eftersom man redan arbetar mot de målen och inte vill göra något utvecklingsarbete utifrån det som framstår som en kortsiktig satsning. Norra Biskopsgården utgör dock ett undantag genom att de både har förskottat medel under 2013 och att de lokala politikerna vill satsa medlen på nya konkreta åtgärder. Alla nämnderna uppmärksammar det prestationsbaserade inslaget i satsningen, vilket gör att de lägger mer fokus på de tre indikatorerna. Skillnaden mellan dem är om stimulansmedlen kan komma att påverka

aktuella styrdokument. Norra Biskopsgården kan komma att göra förändringar i styrdokumenterna medan Bergsjön och Angered påtalar att de inte kommer att ändra i styrdokumenterna efter osäkra pengar.

Kristianstad

Kristianstad kommun har en stadsdel med i det urbana utvecklingsarbetet – Gamlegården. Gamlegården var den enskilda statsdel som tilldelades mest medel och det förklaras delvis av att de hade ett högt flyktingmottagande. De tilldelades 11 426 000 kronor i december 2013.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Ökat politiskt intresse

Att Kristianstad kommun har fått drygt 11 miljoner kronor i stimulansmedel har gett ett ökat intresse från kommunledningen. Det kommer att ske en politisk styrning gällande hur pengarna används på en övergripande nivå och eventuellt kommer ansvaret att ligga kvar på kommunstyrelsen. Alternativet är att ansvaret läggs över på Arbete- och välfärdförvaltningen. Sedan i somras när Kristianstad kommun fick en ny stadsdirektör har det även blivit ett ökat fokus på sociala frågor genom inrättandet av en styrgrupp för sociala frågor. I denna sitter kommundirektören, cheferna för omsorgs-, kultur och fritids- samt barn och utbildningsförvaltningarna, chefen för stadsbyggnadskontoret samt chefen för det kommunala bostadsbolaget AB Kristianstadbyggen. Styrgruppen kommer aktivt att följa arbetet med stimulansmedlen.

Politisk samsyn

Det har mestadels varit politisk enighet i de diskussioner som har förts kring de prestationsbaserade stimulansmedlen samt i det arbete som hittills har utförts. Det finns en ambition om att stimulansmedlen ska stärka föreningslivet och att det kan väcka ideella krafter i Gamlegården. Även arbetslivsfrågor lyfts fram som en viktig aspekt i arbetet med stimulansmedlen.

Kristianstad har skjutit till extra medel 2013

I Kristianstad kommun sköt man till extra medel redan under 2013 när det blev klart att man skulle få ta del av stimulansmedel. I maj 2013

öppnade man i anslutning till Gamlegården en lokal hembygdsgård som ska fungera som en mötesplats och arena för arbetet med att minska utanförskapet i området. Boende i området har anställts för att arbeta med olika projekt. Ett exempel är ett demokratiprojekt med syfte att underlätta för ungdomar att förstå hur samhället fungerar, som har kunnat skalas upp med hjälp av stimulansmedel. Satsningen på den lokala hembygdsgården innebär att man har personer som arbetar praktiskt i området som har en tydlig bas där. Det innebär ett lyft för arbetet i området.

Arbetet under 2014

Det har inte tagits något beslut om hur de tilldelade medlen ska användas under 2014. Utifrån de diskussioner som har förts är det troligt att man kommer att satsa både på förstärkningar inom den ordinarie verksamheten och på nya projekt. Genom att testa en del nytt hoppas de kunna hitta mer effektiva arbetssätt som sedan kan inkorporeras i den ordinarie verksamheten. De kommer även att söka EU-medel för denna typ av projekt.

I Kristianstad kommun har man tidigare haft regelbundna frukostmöten som är öppna för alla men i februari 2014 går de över till en annan mötesform som kommer att sätta mer fokus på de tre indikatorerna. Mötena kommer att vara riktade mot dem inom förvaltningen som arbetar mot indikatorerna. Arbetsförmedlingen är inte med i detta samarbete, utan det samarbete som finns med Arbetsförmedlingen i dag sker genom Arbete- och välfärdsförvaltningen gällande enskilda individer. Kommunen efterfrågar en lokal närvaro från Arbetsförmedlingens sida i Gamlegården.

Stimulansmedel som "möjliggörare"

Satsningen på stimulansmedel har påverkat arbetet i Gamlegården på ett påtagligt sätt genom att de har valt att satsa pengar på att göra extra insatser i stadsdelen redan under 2013. Att de fick en större tilldelning i den första utbetalningen än vad de hade räknat med gör även att de kan göra betydligt mer i området under 2014. Från politisk sida framhåller man att stimulansmedlen gör att de kan sätta igång projekt och utveckla verksamheter. Stimulansmedlen ses som en skjuts i det arbetet, men på grund av osäkerheten gällande långsiktigheten i satsningen är det viktigt att ha fokus på att verksamheterna ska kunna bli självgående. Från tjänstemanssidan framhåller man att även om stimulansmedlen gör att de kan utveckla och skala upp arbetet i Gamlegården så ändrar det inte inriktningen på arbetet eftersom de redan tidigare arbetade mot de målen.

Landskrona

Landskrona kommun har en stadsdel med i det urbana utvecklingsarbetet – Centrum-Öster. Centrum-Öster tilldelades 5 349 000 kronor i prestationsbaserade stimulansmedel i december 2013.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Tjänstemannagrupp ansvarar för stimulansmedlen

I Landskrona kommun bereds frågan om stimulansmedlen i kommunstyrelsen, medan det är en tjänstemannagrupp som har ansvar för hur medlen används. Gruppen har funnits sedan tidigare men i slutet av januari 2014 beslutades att den skulle bli en styrgrupp för det urbana utvecklingsarbetet. I styrgruppen sitter cheferna för utbildningsförvaltningen, individ- och familjeförvaltningen och fritids- och kulturförvaltningen, kanslichefen för stadsledningskontoret, VD för Landskrona stadsutveckling AB samt samordnaren för det urbana utvecklingsarbetet som är projektchef på utbildningsförvaltningen. Det kommer därmed att ske ett samarbete mellan de förvaltningar som arbetar mot de tre indikatorerna. Styrgruppen har inget återrapporteringskrav till politiken som helhet, utan rapporteringen sker till majoriteten.

Kommunstyrelsens inställning till stimulansmedlen

Politiskt ses det som positivt att stimulansmedlen inte är riktade till ett specifikt projekt utan att de kan användas efter lokala förutsättningar. Det upplevs även vara positivt att staten kräver en prestation och att insatser som ändå måste göras premieras med stimulansmedlen. Däremot finns det en viss skepsis mot insatser som är riktade till vissa områden då dessa kan verka stigmatiserande när ”dåliga” områden pekats ut.

Vill satsa på metodutveckling

Landskrona kommun arbetar sedan många år med fem målområden. Stimulansmedlen kommer att användas inom ramen för dessa men man vill satsa på metodutveckling och nytänkande. Medlen ses som en

stimulans att testa nya vägar och att göra sådant som de inte skulle ha möjlighet att göra annars. De kommer att påverka arbetet på ett tydligt sätt och de säger att: ”Annars är det ingen större poäng. Ska vi bara köra på med det vi redan gör ”behövs” inga stimulansmedel.”⁵ De har tagit fram en lista över projekt som de vill satsa på. I en del fall är det helt nya satsningar och i en del fall är det inom ramen för pågående verksamheter. Troligtvis kommer tyngdpunkten av satsningarna att läggas inom skolan, då de ser det som ett sätt att arbeta förebyggande och att arbeta långsiktigt för att minska utanförskapet. Från politiskt håll finns inga direkta motsättningar i denna satsning, förutom en efterfrågan av ett tydligare sysselsättningsperspektiv vid användningen av stimulansmedlen.

Långsiktighet i kombination med nytänkande

Landskrona kommun ser långsiktigt på sitt metodutvecklingsarbete, trots att de satsar på projekt. Deras uppfattning är att de kommer att tillföra egna medel till detta om den statliga satsningen tar slut. De satsningar som ger bra resultat kommer att inkorporeras i den ordinarie verksamheten och spridas till andra delar av kommunen.

⁵ Telefonintervju med Chistian Olsson, projektchef på utbildningsförvaltningen i Landskrona kommun.

Malmö

Malmö stad har två stadsdelar med i det urbana utvecklingsarbetet – Herrgården och Södra Sofielund. Herrgården ingår i Stadsområde Öster och Södra Sofielund ingår i Stadsområde Innerstaden. Herrgården tilldelades 5 665 000 kronor och Södra Sofielund tilldelades 4 190 000 kronor i prestationsbaserade stimulansmedel i december 2013. Totalt tilldelades Malmö stad 9 855 000 kronor.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Stimulansmedlen förstärker områdesprogrammen

Malmö stad har tagit fram Områdesprogram för fem områden, vilka löper från år 2010 till år 2015. De syftar till att förbättra levnadsvillkoren, öka tryggheten och skapa fler jobb i de områden där välfärden är lägst. Arbetet med de prestationsbaserade stimulansmedlen kommer att genomföras inom den befintliga organisation som de har för områdesprogrammen, individ och familj, samt områdesutveckling. Områdesprogrammen är organiserade med en ledningsgrupp med representanter från grundskolan (utbildningschef), individ- och familjeomsorgen, (avdelningschef) samt stadsbyggnadskontoret (enhetschef). Dessa leder processgrupper med fokus på lärande, jobb och boende.

Även Arbetsförmedlingen finns med och samarbetar i områdesprogrammen. De har även kontor och arbetar med uppsökande verksamhet i båda stadsområdena. Arbetet kring stimulansmedlen kommer till stor del att ledas av tjänstemän och de kommer att återkoppla arbetet till politiken inom ramen för områdesprogrammen.

Politisk samsyn i aktiviteter

Det råder samsyn om problembilden i stadsområdesnämnderna och det finns inga politiska motsättningar i att stimulansmedlen används inom ramen för områdesprogrammets aktiviteter. Det finns inget uttalat politiskt intresse av att starta nya projekt utan stimulansmedlen ska

utvidga redan pågående projekt. Det innebär att styrdokumentet inte kommer att förändras, men att arbetet inom dem förstärks. Däremot finns det en förhoppning om att stimulansmedlen kan bidra till att samarbetet mellan offentliga, privata och ideella aktörer förstärks genom att det finns gemensamma pengar som kan satsas på gemensamma projekt.

Nämndernas inställning till stimulansmedlen

Samtidigt som stimulansmedlen kan motivera både politiker och tjänstemän till ett bättre arbete finns det en skepsis till den korta tid som kommunen har på sig då planeringsarbetet tar tid och att insatserna mäts efter för kort tid. För att nå bättre resultat efterfrågas tydligare mål för prestationen i uttryckta procent i stället för att betygen ska höjas och antalet med försörjningsstöd ska sänkas i respektive stadsdel. Det efterfrågas även större insatser från staten än stimulansmedlen.

Begränsad påverkan

Det arbete som bedrivs i stadsområdena bygger på Malmökommissionens rapporter och områdesprogrammen och det kommer att fortsätta även om satsningen på stimulansmedel inte fortsätter. Områdesprogrammen är styrdokument med begränsad budget och stimulansmedlen kommer att användas för att förstärka det arbete som redan pågår. Medlen gör att de inte behöver prioritera bort aktiviteter samtidigt som de ger utrymme för att utveckla idéer och testa nya metoder. Malmö stad framhåller att de fortsätter att arbeta på den inslagna vägen och deras uppfattning är att det ligger helt i linje med regeringens satsning på prestationsbaserade stimulansmedel.

Stockholm

Stockholm stad har två stadsdelar med i det urbana utvecklingsarbetet – Rinkeby och Tensta. Två stadsdelsnämnder berörs, Rinkeby – Kista och Spånga – Tensta. Rinkeby tilldelades 3 200 000 kronor och Tensta tilldelades 5 567 000 kronor i prestationsbaserade stimulansmedel i december 2013. Totalt tilldelades Stockholm stad 8 767 000 kronor.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Stimulansmedlen blir en del av Järvalyftet

Kommunstyrelsen i Stockholm stad tog i mars i år, på rekommendation av stadsledningskontoret, ett beslut om att tillföra medel till stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta inom ramen för Järvalyftet. Stimulansmedlen är enligt beslutet en del av dessa medel. Utifrån formuleringen i beslutet samt genomförda intervjuer är det dock oklart om stimulansmedlen har lagts på utöver de kommunala medlen eller om de skulle ha tilldelats samma summa även om de inte hade fått statligt stöd i form av stimulansmedel. Detta kommer att följas upp i uppföljning två.

Stadsdelsnämnderna har i sina verksamhetsplaner inom ramen för Järvalyftet uppgett för kommunstyrelsen vilka satsningar de vill göra i stadsdelen och därmed är det respektive stadsdel som bestämmer vilka insatser de ska göra. Arbetet med stimulansmedlen kommer att skötas på tjänstemannanivå och återrapporteras till både kommunstyrelsen och berörda nämnder genom Järvalyftet.

Nämndernas inställning till stimulansmedlen

Stimulansmedlen mottas positivt i stadsdelsnämnderna samtidigt som pengarna ses som en liten del av det staden satsar utöver stimulansmedlen. Motprestationen som ställs på kommunen ses som positiv och att det är bra att staten uppmärksammar de kommuner som gör ett bra arbete.

Stimulansmedlen kommer inte innebära några nya satsningar, utan inriktningen i det pågående arbetet med Järvalyftet är tydlig och där ses stimulansmedlen som ett extra tillskott. Stimulansmedlen bekräftar det pågående arbetet samtidigt som det finns en viss skepsis mot Järvalyftet eftersom Järvalyftet upplevs vara en central satsning med låg förankring i på lokal nivå.

Samverkan inom ramen för Järvalyftet

I Stockholm stad finns ett långtgående samarbete inom ramen för Järvalyftet och samverkan sker löpande med de aktörer som behövs för att nå målen i budgeten. En mängd olika aktörer samverkar utifrån behov men det finns ingen mötesform där företrädare för de tre indikatorerna möts.

Begränsad påverkan

De tillförda medlen kommer inte att förändra det arbete som pågår eftersom de satsningar som redan görs är i linje med regeringens politik. Både politiska företrädare och tjänstemän ser därför satsningen på stimulansmedel som en bekräftelse på att Stockholm stad är på rätt väg i sitt arbete.

Järvalyftet avslutas i slutet av 2014 och det pågår ett utvecklingsarbete för att ta fram ett nytt gemensamt program för ytterstadsområdena. Detta kommer att vara baserat på Järvavisionen och kommer inte att innebära någon större förändring av arbetet.

Södertälje

Södertälje kommun har två stadsdelar med i det urbana utvecklingsarbetet – Hovsjö och Ronna. Hovsjö tilldelades 10 952 000 kronor och Ronna tilldelades 9 680 000 kronor i prestationsbaserade stimulansmedel i december 2013. Det är de andra respektive tredje högsta summorna per stadsdel. Södertälje fick totalt 20 632 000 kronor och är därmed den kommun som fick näst mest i tilldelning.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Väntar på beslut

I Södertälje kommun har man inte tagit beslut om hur stimulansmedlen som helhet ska användas och fördelas. Ekonomidirektören har föreslagit att de ska göra en avsättning till bokslutet så att det som återstår av de medel som betalades ut i december 2013 ska få användas under 2014. Beslutet kommer att fattas av kommunfullmäktige i slutet av april och ekonomidirektörens bedömning är att det kommer att gå igenom.

Beslut om satsningar tas i kommunstyrelsen

Förutsatt att stimulansmedlen kommer att få användas under 2014 kommer beslut om vad de ska gå till att tas i kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutade redan i juni 2013 att ge mer pengar till två pågående projekt eftersom de visste att stimulansmedlen skulle komma även om de inte visste hur mycket pengar det skulle bli. De beslutade då om 250 000 kronor extra till Berättarministeriet som arbetar med språkutveckling för barn och unga, samt 1 miljon kronor extra till El Sistema som är en orkesterskola som arbetar med social och mänsklig utveckling. Troligtvis kommer man även att besluta om att avsätta 2 miljoner kronor i Ronna för att komma igång med ett projekt som är delfinansierat av Delegationen för hållbara städer. I övrigt har man inga konkreta tankar om vad medlen ska användas till. Troligtvis kommer det att bli möjligt att komma in med ansökningar till kommunstyrelsen för

projekt kring stadsutveckling. Projekten kan vara initierade av både politiker och tjänstemän.

Inga politiska motsättningar förväntas

I Södertälje pågår sedan en tid tillbaka satsningar på skolan och ungdomar och det finns en samsyn i det arbetet. Det ses som positivt att staten ger extra stöd till vissa kommuner, framförallt de med högt flyktingmottagande. Samtidigt finns det en kritik mot att medlen är prestationsbaserade eftersom kommuner har olika förutsättningar och att stöd kan behövas utan att visa upp en prestation.

Troligtvis begränsad påverkan

Eftersom man avvaktar beslut i kommunfullmäktige om medlen kommer att få användas under 2014 så har man inte tagit beslut om hur merparten av medlen kommer att användas. Man har inte heller haft några mer konkreta diskussioner kring detta. Det är därför inte möjligt att säga någonting om huruvida stimulansmedlen kommer att påverka arbetet i kommunen eller hur man ser långsiktigt på satsningen.

Trollhättan

Trollhättan stad har en stadsdel med i det urbana utvecklingsarbetet – Kronogården. Kronogården tilldelades 6 642 000 kronor i prestationsbaserade stimulansmedel i december 2013.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Strategin för ökad samhällsgemenskap

Trollhättan stad arbetar sedan 2012 utifrån en strategi för ökad samhällsgemenskap som fokuserar på kommunens arbete med utsatta grupper. De har även tagit fram en plan för mottagande av nyanlända. Tillsammans innehåller de satsningar på arbetsmarknadsåtgärder, kompetensutveckling, social investeringsfond, boende, språkpraktikplatser med mera. Diskussionen kring vad stimulansmedlen ska användas till förs delvis i styrgruppen för strategin för ökad samhällsgemenskap. Där sitter stadsdirektören, ordföranden, första vice ordföranden samt andra vice ordföranden i kommunstyrelsen. Samordnaren i kommunen är föredragande och områdeschefen för arbetsmarknadsstöd (under Arbetsmarknads- och socialförvaltningen) kallas till de flesta möten. Arbetet kring de prestationsbaserade stimulansmedlen är därmed ett samarbete mellan politiken och förvaltningen.

Kommunstyrelsens inställning till stimulansmedlen

I Trollhättan stad har det inte funnits någon gemensam politisk diskussion om stimulansmedlen, utan den har hittills hållits internt inom partierna. Strategin för ökad samhällsgemenskap framhålls vara vägledande i arbetet med stimulansmedlen då den innehåller en tydlig plan över de satsningar som ska genomföras i kommunen. Samtidigt efterfrågas en tydligare politik och ett större fokus på Kronogården utifrån de tre förbestämda indikatorerna.

Stimulansmedlen mottas positivt eftersom det utpekade området är svårt att hantera kommunpolitiskt. Däremot efterfrågas ett tydligare

underifrånperspektiv där kommunen själv utifrån sina egna problembilder kan peka på vad som behöver göras och få stimulansmedel för det.

Samarbete genom bland annat Kronan Kulturhus

Det finns ingen formell grupp med representanter för skolan, arbetsförmedlingen och socialtjänsten som sammanträder regelbundet. Kultur-fritidsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen samarbetar dock i det dagliga arbetet genom verksamheten på Kronan Kulturhus som rymmer kulturhus, bibliotek, fritidsgård, skola och medborgarservice. Det finns även ett samarbete mellan kommunen och Arbetsförmedlingen som bland annat innebär att två socialsekreterare är placerade på Arbetsförmedlingen. En av dem är ungdomshandläggare och den andra arbetar med klienter som är 25 år och äldre.

Skalar upp den pågående verksamheten

I Trollhättan stad kommer de att använda stimulansmedlet till att förstärka den pågående verksamheten. De framhåller att de har en ursprunglig plan att förhålla sig till, samtidigt som stimulansmedlen ger en möjlighet till att växla upp det redan pågående arbetet. Medlen innebär att de kan göra lite mer av det som redan var tänkt och de ser på pengarna som ”smörjmedel i ett maskineri som redan går”.

Begränsad påverkan

I Trollhättan stad ser de långsiktigt på det arbete som de bedriver för att minska utanförskapet och vill inte starta upp någonting som bara ska vara en kort tid. Om satsningen på prestationsbaserade stimulansmedel upphör kommer den ordinarie verksamheten att fortsätta utan den förstärkning som nu sker. Politiken är överens om att det redan pågående arbetet inom kommunen inte kommer att förändras i sin riktning genom stimulansmedlen. Det efterfrågas en långsiktighet i arbetet eftersom effekten av insatserna tar lång tid att se.

Växjö

Växjö kommun har en stadsdel med i det urbana utvecklingsarbetet – Araby. Araby tilldelades 4 800 000 kronor i prestationsbaserade stimulansmedel i december 2013.

Mottagandet av de prestationsbaserade stimulansmedlen

Organisation för det urbana utvecklingsarbetet

Växjö kommun har sedan 2008 en organisation för det urbana utvecklingsarbetet. Organisationen består av en politisk styrgrupp som leds av två ledamöter från kommunstyrelsen, en UUAVA styrgrupp med representanter från arbete och välfärd, skol- och barnomsorg, länsstyrelsen, landstinget, polisen, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Växjöbostäder, samt ett rådgivande organ bestående av representanter för föreningar och de boende i området. Arbetet med stimulansmedlen kommer att hanteras inom den organisationen. Organisationen innebär ett brett samarbete där alla de aktörer som arbetar mot de tre indikatorerna, inklusive politiken, inkluderas.

Politisk samsyn

Det finns en samsyn i arbetet inom ramen för de prestationsbaserade stimulansmedlen och det är en bred politisk uppslutning i frågan. Arbetet med att förbättra situationen i stadsdelen Araby pågår oavsett stimulansmedlen samtidigt som det är ett positivt tillskott i det pågående arbetet.

Stimulansmedlen sätts i en fond

I Växjö har utbetalningen av de första prestationsbaserade stimulansmedlen inneburit en nysatsning, genom att man har beslutat om att föra in stimulansmedlen i en fond. Satsningen är en politisk prioritering och har beslutats i kommunstyrelsen. Fonden kommer att ha stadgar men dessa är ännu inte klara. Man har dock diskuterat fram

tydliga ramar. Det kommer att vara möjligt både för offentliga aktörer (kommun, landsting och statliga myndigheter) och ideella- och ekonomiska föreningar att söka. Kraven kommer att vara högt ställda och man kommer att kräva samarbete mellan olika aktörer, inkluderat samarbete utanför stadsdelen. Nyttänkande och jämställdhet är andra kriterier som ska uppfyllas.

Syftet med satsningen är att tydligare styra upp vart medlen går, att skapa en större samverkan mellan olika aktörer, att utnyttja den potentiella kraft som finns hos de boende och de som arbetar på olika institutioner i stadsdelen samt att testa nya metoder som sedan kan föras över i den ordinarie verksamheten. Genom att använda stimulansmedlen på detta sätt tror man sig kunna öka de boendes och civilsamhällets involvering samt öka samverkan mellan olika aktörer. På detta sätt vill de öka nyttänkandet i det urbana utvecklingsarbetet.

Långsiktighet trots projekt

Trots att Växjö satsar de prestationsbaserade stimulansmedlen på projekt så har de en tydligt långsiktig tanke med sin satsning. De vill ha tidsbegränsade projekt men de ska inte vara isolerade utan ska kunna infogas i ett sammanhang. Tanken är att på detta sätt få möjlighet att testa nya metoder för att utveckla framgångsrika koncept som sedan kan utvecklas och inkorporeras i den ordinarie verksamheten.

Bilaga 1: Intervjufrågor

Politiska företrädare

Är stimulansmedlen bra politik?

Har du deltagit i några politiska diskussioner om vad ni ska göra med pengarna?

Vad tycker du/ditt parti att pengarna ska användas till?

Upplever du att ni är överens över partigränserna om vad pengarna ska användas till?

Känner du till hur den summa pengar ni har fått har räknats fram?

Har du några synpunkter på hur detta har gått till?

Det kommer att komma mer pengar i december? – kommer politiken att agera på något sätt för att påverka hur mycket pengar ni kommer att få av de 99 miljonerna?

Kommer detta att förändra styrdokument eller liknade?

Samordnare

Nu har ni fått den första utbetalningen. Hur har reaktionen varit på detta?

Hur ser ni på de här pengarna? Vad har de för roll i ert löpande arbete?

Upplever ni att satsningarna på stimulansmedel är en del av den politiska agendan eller sköts det helt på tjänstemannasidan?

Samarbetar ni med socialtjänsten, arbetsförmedling, rektorer och liknande? D.v.s. de som arbetar mot de tre indikatorerna.

Tänker ni göra någon informationsinsats gällande stimulansmedlen?

Tror du att stimulansmedlen kommer att förändra arbetet i er kommun?

Vad kommer att hända efter 2015? Hur inkorporeras era satsningar i ert långsiktiga arbete?

Företrädare för de tre indikatorerna

Känner du till regeringens satsning på prestationsbaserade stimulansmedel och att det har betalats ut xxx miljoner till stadsdelarna xxx?

Kommer det att påverka ert arbete på något sätt? Hur?

På vilket sätt är det kopplat till/integrerat i er verksamhet?

Tas det med i ert målarbete eller verksamhetsplan?

Bilaga 2: Intervjupersoner

Politiska företrädare

Tom Andersson (MP), 2:a vice ordförande Kommunstyrelsen, Borås (majoritet)

Anette Carlson (M), 1:e vice ordförande Kommunstyrelsen, Borås (opposition)

Lars-Åke Johansson (S) Ordförande Arbetslivsnämnden, Borås (majoritet)

Petter Löberg (S) 1:e vice ordförande Stadsdelsnämnden Öster, Borås (majoritet)

Ulf Sjösten (M) Ordförande Stadsdelsnämnden Öster, Borås (opposition)

Mats Karlsson (S) Ordförande Östra Göteborgs stadsdelsnämnd (Bergsjön), Göteborg (majoritet)

Maria Bertsson (KD) 1:e vice ordförande Östra Göteborgs stadsdelsnämnd (Bergsjön), Göteborg (opposition)

Ali Moeeni Taghavi (S) Ordförande Angereds stadsdelsnämnd (Gårdsten och Hjällbo), Göteborg (majoritet)

Jahja Zeqiraj (S) Ordförande Västra Hisingens stadsdelsnämnd (N:a Biskopsgården), Göteborg (majoritet)

Birgitta Simonsson (M) 1:e vice ordförande Västra Hisingens stadsdelsnämnd (N:a Biskopsgården), Göteborg (opposition)

Radovan Javurek (FP) Ordförande Arbete och välfärdsnämnden, Kristianstad (majoritet)

Katarina Honoré (S) Vice ordförande Arbete och välfärdsnämnden, Kristianstad (opposition)

Torkild Strandberg (FP) Ordförande Kommunstyrelsen, Landskrona (majoritet)

Niklas Karlsson (S) 2:a vice ordförande Kommunstyrelsen, Landskrona (opposition)

Andreas Konstantinidies (S) Stadsområdesnämnden Öster, Malmö (majoritet)

Montaser Eneim (M) 2:e vice ordförande Stadsområdesnämnden Öster, Malmö (opposition)

My Gillberg (MP) Stadsområdesnämnden Innerstaden, Malmö (majoritet)

Bo Sundin (M) Ordförande Stadsdelsnämnden Rinkeby-Kista, Stockholm (majoritet)

Mia Päärni (S) Vice ordförande Stadsdelsnämnden Rinkeby-Kista, Stockholm (opposition)

Ann-Katrin Åslund (FP) Ordförande Stadsdelsnämnden Spånga-Tensta, Stockholm (majoritet)

Boel Godner (S) ordförande Kommunstyrelsen, Södertälje (majoritet)

Marita Lärnestad (M) 2:a vice ordförande Kommunstyrelsen, Södertälje (opposition)

Monica Hansson (S) Vice ordförande Kommunstyrelsen, Trollhättan (majoritet)

Peter Eriksson (M) 2:a vice ordförande Kommunstyrelsen, Trollhättan (opposition)

René Jaramillo (KD) Kommunstyrelsen, Växjö (majoritet)

Rose-Marie Holmqvist (S) Kommunstyrelsen, Växjö (opposition)

Samordnare

Dag Forsström, Förvaltningschef Arbetslivsförvaltningen, Borås

Mari Tastare, Planeringsledare, projektledare, Göteborg

Lena Hagerman, Koordinator och utvecklingsstrateg, Kristianstad

Christian Olsson, Projektchef på Utbildningsförvaltningen, Landskrona

Kristina Ohlsson, Utvecklingssekreterare Stadskontoret, Malmö

Anna Mattsson, Ytterstadssamordnare, Stockholm

Mats Christiansson, Ekonomidirektör, Södertälje

Eva Bjurholm, Projektkoordinator Samhällsbyggarkontoret, Södertälje

Peter Göthblad, Utvecklingsledare, Trollhättan

Anna Karlsson, Mångfaldsamordnare och projektledare, Växjö

Företrädare för skolan

Marika Andersson, Rektor Bodaskolan, Borås

Anders Samuelsson, Sektorchef, Östra Göteborg

Anders Månsson, Skolchef Kristianstad

Fredrik Vigre, Rektor Seminarieskolan 7-9, Landskrona

Anders Grundberg, Utbildningschef, Malmö

Ronny Andersson, Stadsområdesdirektör Innerstaden, Malmö

Anna-Lena Eriksson, Projektledare för Utbildningsförvaltningen, Stockholm

Eva Dahl, Rektor Kronan, Trollhättan

Mia Granqvist, Förvaltningschef, Växjö

Företrädare för arbete och socialtjänst

Ann-Kristin Rolfsson, Enhetschef, Försörjningsenheten, Borås

Mohammad Saadoun, Projektledare för urban utveckling, Borås

Lena Lundin, Områdeschef, Norra Biskopsgården, Göteborg

Ann-Christin Bjerrehus, Verksamhetschef Arbete och välfärdsförvaltningen, Kristianstad

Preben Bruzelius, Verksamhetschef Utbildning och arbete, Kristianstad

Jimmie Rönndahl, Verksamhetschef Främjande insatser, Individ- och familjeförvaltningen, Landskrona

Mona Mårtensson, Arbetsförmedlingschef, Landskrona

Anniki Tinmark, Avdelningschef, Individ och Familj,

Stadsområdesförvaltning Öster, Malmö

Klas Holmkvist, Arbetsförmedlingschef, Arbetsförmedlingen Bryggan, Malmö

Rikard Vroland, Avdelningschef, Individ- och familj,

Stadsområdesförvaltning Innerstaden, Malmö

Anneli Sjöberg, Strateg, Socialförvaltningen, Stockholm

Karin Eriksson-Bech, Arbetsmarknadsförvaltningen, Stockholm

Christina Vallgren, Områdeschef, Socialt stöd och försörjning,
Trollhättan

Karl-Gustav Elf, Områdeschef, Arbetsmarknadsenheten, Trollhättan

Per Sandberg, Förvaltningschef, Arbete och välfärd, Växjö

Peter Andersson, Arbetsförmedlingschef, Växjö

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona

Besök Karlskrona: Drottninggatan 18

Besök Stockholm: Norrlandsgatan 11

Telefon: 0455-35 30 00

Webbplats: www.boverket.se